

NOM5^{jaar}

LONGREAD

ENERGIE VOOR DE TOEKOMST

Noord-Nederland als energieregio

In 1959 arriveerde de Nederlandse Aardolie Maatschappij voor een proefboring in het Groningse Kolham. De proefboring was een succes, maar het duurde nog enkele jaren voor duidelijk werd hoe groot dat succes was. De boring had grote gevolgen, voor Groningen, voor Noord-Nederland, eigenlijk voor heel Europa. De boring was de eerste waarbij de aardgasbel van Slochteren werd aangeboord: het Groningenveld. Deze aardgasbel bevatte 2.740 miljard kubieke meter aardgas, wat het veld tot het grootste van Europa maakte. De vondst zette Noord-Nederland met stip op de kaart als energieregio, waarbij de noorderlingen voort konden bouwen op een langere geschiedenis van turf, aardolie en kleinere gasvelden

Het aardgas was een locatie gebonden grondstof, het zat nou eenmaal in de Groningse grond. Dit gaf Noord-Nederland een uitgangspositie om uit te groeien tot het centrum van de Nederlandse gaseconomie. Maar de tijd van fossiele brandstoffen loopt op zijn einde, en door de bewogen geschiedenis van aardbevingen is het Groningenveld in oktober 2023 gesloten. De grondstoffen van de toekomst, zoals wind, zon en energiedragers zoals waterstof, zijn niet langer locatie gebonden. Toch betekent dit allerminst het einde van het Noorden als energieregio. Tussen aardgas en waterstof heeft Noord-Nederland niet stil gezeten, maar heeft de regio een unieke infrastructuur op poten gezet en zich ontwikkeld tot een sleutelregio voor de ophanden zijnde energietransitie.

Veenlandmoerassen en de turfwinning

Het Noord-Nederlandse landschap kenmerkte zich van oudsher door grote gebieden met natte, verzadigde en sponsachtige grond: zogenaamde veenmoerassen. Dat deze omschrijving weinig overeenkomsten vertoont met het Noord-Nederlandse landschap van tegenwoordig is geen toeval. De noordelingen hebben hun landschap flink onder handen genomen. Natte veengrond was namelijk niet bruikbaar voor landbouw, maar kon wel op een andere manier tot nut worden gemaakt. Door het veen uit de bodem te 'steken' en te drogen ontstond turf, een premoderne brandstof. De eerste beschrijvingen van het gebruik van turf in Noord-Nederland gaan terug tot de Romeinse tijd. Deze vroege turfproductie was in principe voor eigen gebruik, maar reeds in de Middeleeuwen begon hier verandering in te komen.

Vanaf de dertiende eeuw vond aan de oostkant van de Hunze een meer systematische winning van turf plaats. Mensen begonnen zich te vestigen in het veen en het aantal kloosters in de provincie Groningen breidde sterk uit; enkele gingen zich actief bemoeien met de turfwinning. De nabijheid van de (handels)stad Groningen en de goed bevaarbare rivier de Hunze, die functioneerde als natuurlijke aan- en afvoerroute, zorgden voor een uitstekende context voor de ontginning.

De middeleeuwse turfwinning was echter nog kleinschalig vergeleken met de commerciële turfwinning die in de zestiende eeuw op gang kwam. In de zestiende en zeventiende eeuw groeide de Nederlandse bevolking en daarmee ook de economie. Hout werd schaarser en vooral vanuit (Hollandse) steden klonk een sterk toenemende vraag naar andere brandstoffen, zoals turf. Met de groeiende turfproductie waren er in Holland al vrij snel geen veengebieden meer over. Aangezien Noord-Nederland beschikte over een enorm gebied dat zich leende voor vervening, kwamen zowel vanuit de regio als van buiten veel initiatieven voor grootschalige ontginning. Daarbij kwam ook een nieuwe organisatievorm in zwang, die kenmerkend werd voor met name de Drentse turfeconomie: de veencompagnie. Dit waren maatschappen waarvan de deelnemers, zogenaamde compagnons, geld in brachten en zo gezamenlijk ondernemingen opzetten.

De turfeconomie heeft ingrijpende gevolgen gehad voor het Noorden. In Zuidoost-Drenthe en Oost-Groningen leidde dit tot een verbeterde

infrastructuur, veel werkgelegenheid en een nieuwe aanblik van het landschap. Er werden kanalen gegraven en er ontstonden tientallen nieuwe dorpen voor de turfarbeiders, zogenaamde veenkoloniën. Veel van deze dorpen hebben dan ook een naam die eindigt op 'veen', zoals Hoogeveen, Gasselternijveen en Klazienaveen. Laatstgenoemde werd vernoemd naar de vrouw van zijn stichter, de bekende grootindustriële Willem Albert Scholten. Turf bleef lange tijd belangrijk voor de noordelijke economie. Als gevolg van de opmars van steenkool kreeg de sector het vanaf de jaren 1920 echter zwaar te verduren. Toen naast de steeds dominantere steenkool ook het aardgas zijn entree maakte, was het afgelopen met de turfhandel. Lieuwe de Harder uit Meppel vervoerde in 1965 zijn laatste vracht en is daarmee de laatste Drentse turfschipper.

De vondst van olie en gas

Het einde van de turfeconomie betekende niet het einde van Noord-Nederland als energieregio. In tegendeel: de Noord-Nederlandse grond bleek nog veel meer bodemschatten te bevatten. Zo werd in het Drentse Schoonebeek in 1943 het op een na grootste olieveld van het West-Europese vasteland ontdekt. De vondst leidde in 1947 tot de oprichting van een nieuw bedrijf, dat zich richtte op het opsporen en winnen van aardolie en -gas: de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM). De oprichters, oliemagnaten Shell en Esso, werden beide mede-eigenaar. Tussen 1947 en 1996 werden jaarlijks 250 miljoen vaten olie uit de grond gepompt. In 1996 werd de winning stopgezet omdat deze niet meer rendabel was, maar al snel keek de NAM naar nieuwe methoden om de overgebleven olie efficiënt naar boven te krijgen, hetgeen tot het nodige verzet leidde. Desalniettemin zijn sinds 2011 alweer 80 miljoen vaten naar boven gehaald.

De NAM bleef in het Noorden zoeken naar fossiele brandstoffen en stuitte in 1959 op aardgas bij het Groningse Slochteren. In de daaropvolgende jaren werd door aanvullende proefboringen de kolossale omvang van het veld duidelijk. De NAM had het grootste aardgasveld van Europa ontdekt, en de Nederlandse energiesector stond op zijn kop. Suggesties dat de staat de exploitatie van deze goudmijn zelf voor zijn rekening moest nemen werden van de hand gedaan. De NAM kreeg de concessie en in 1963 werd begonnen met de gaswinning.

In het Noorden rees de vraag of de regio zelf wel voldoende profiteerde van de gaswinning. Te meer

omdat het gebied door economisch zwaar weer ging en een hoge werkloosheid kende, was er brede hoop dat de energiesector een economische impuls zou kunnen betekenen. Deze boodschap kwam in het Westen nauwelijks aan, maar na flink lobbywerk konden in het Noorden toch enkele vruchten van de vondst worden geplukt. Een belangrijke stap in de transitie naar een volwaardige energieregio was bijvoorbeeld de komst van de hoofdkantoren van de NAM en de Gasunie. In 1967 verhuisde de NAM van Oldenzaal naar Assen, en een jaar later verwelkomde de stad Groningen de Gasunie, dat vijf jaar daarvoor was opgericht voor transport en opslag van gas in Nederland en Noord-Duitsland. Het markante gebouw van de Gasunie, gerealiseerd in 1994, is uitgegroeid tot een symbool voor de stad Groningen.

Om optimaal van de nieuwe brandstof te kunnen profiteren moest er een nieuwe infrastructuur worden aangelegd. Daartoe legde de Gasunie een netwerk aan van hogedrukpijpleidingen, waarvoor bijna honderdduizend betrokken grondeigenaren werden benaderd en (financieel) gecompenseerd. Inmiddels is het leidingnet van de Gasunie liefst 15.500 kilometer lang. Tot 2005 was de Gasunie daarnaast verantwoordelijk voor zowel binnen- als buitenlandse gashandel. In dat jaar ging deze verantwoordelijkheid over op het afgesplitste Gasterra, dat eveneens een hoofdkantoor in Groningen kreeg.

DE NAM HAD HET GROOTSTE AARDGASVELD VAN EUROPA ONTDEKT, EN DE NEDERLANDSE ENERGIESECTOR STOND OP ZIJN KOP.

De gevolgen en toekomst van het Groninger gas

De vraag naar mogelijke risico's van de Groninger gaswinning werd eigenlijk al sinds de vondst gesteld. Dat de initiële vrees zich niet op aardbevingen maar op bodemdaling richtte, veranderde weinig aan de dynamiek die een paar decennia aanhield. Vanuit verschillende hoeken kwamen vragen en kritische

Windmolens bij de Eemshaven

analyses. Maar telkens hield de NAM de boot af, ondanks het feit dat hun interne onderzoeken weldegelijk reden tot zorgen gaven. De keerzijde van de Groningse gaswinning bleek een kwestie van ‘eerst zien, dan geloven’.

In 1986 werd nabij Assen voor het eerst in Noord-Nederland een aardbeving geregistreerd, waarvan het verband met de gaswinning werd erkend. In 1991 vond de eerste serieuze aardbeving plaats rondom het Groningse gasveld, waarna de frequentie van de aardbevingen alleen maar zou toenemen. Het grootste deel van deze aardbevingen wordt geclassificeerd als ‘licht’, met een kracht tussen één en drie op de schaal van Richter. Doordat de aardbevingen relatief dicht aan de oppervlakte plaatsvonden en Groningen een natte en zachte ondergrond kent, leidden de aardbevingen desalniettemin tot veel schade.

De aardbevingen waren onmiskenbaar, maar erkenning van (de omvang van) het probleem bleef moeizaam. Dit veranderde in 2012, na de beving in Huizinge die met 3,6 op de schaal van Richter vele malen heftiger was dan alle voorgaande bevingen. Deze aardbeving schudde het land wakker. Toch werd

pas vanaf 2014 overgegaan tot een stapsgewijze vermindering van de jaarlijkse gaswinning. Toen in januari 2018 wederom een zwaardere aardbeving plaatsvond (3,4 op de schaal van Richter) besloot minister Wiebes de gaswinning drastisch te verminderen en uiteindelijk naar nul te brengen. 1 oktober 2023 is de gaskraan dichtgedraaid; een jaar later zullen de winningslocaties worden ontmanteld.

Dit betekent niet dat het ‘gasverleden’ een gesloten boek is. Enerzijds zal de schadeafhandeling nog jarenlang doorgaan. Anderzijds wordt de oude infrastructuur gebruikt voor nieuwe kansen. De aanwezigheid van toeleveranciers en kennisinstellingen, de infrastructuur aan pijpleidingen en de ligging aan zee vormen een uniek startpunt voor de energietransitie.

Havens als industrialisatiekernen

De vondst van het aardgas was niet de enige essentiële naoorlogse ontwikkeling voor de noordelijke energie-economie. Als reactie op gevreesde overbevolking in het Westen werd door de landelijke politiek in de jaren vijftig en zestig een spreidingsbeleid voor de industrie ontwikkeld. In het

Noorden, dat juist met een leegloop te kampen had, werd de haven van Delfzijl aangewezen als nieuwe industrialisatiekern. De haven groeide explosief, met ingrijpende gevolgen voor de omgeving. Hele dorpen moesten wijken, zoals Heveskes en Otterdum.

Aan het einde van de jaren zestig werd daarnaast besloten om zo'n twintig kilometer ten noordwesten van Delfzijl nog een industriehaven aan te leggen: de Eemshaven. In 1973 opende Koningin Juliana deze haven, die een speciale diepzeegeul had en zich zou moeten richten op petrochemie, het bewerken van aardolie. Het optimisme rond de opening ten spijt brak nog datzelfde jaar een wereldwijde oliecrisis uit, die desastreuze gevolgen had voor deze plannen. De beoogde bedrijvigheid bleef uit, en decennialang was de haven niet veel meer dan een veerhaven voor een verbinding met het Duitse waddeneiland Borkum en opslagplaats voor grote tankschepen. Wel was er sinds 1977 een operationele energiecentrale, de zogenaamde Eemscentrale.

Vermoedelijk hadden weinigen voorzien dat juist deze centrale een voorbode was van de ommekeer voor de Eemshaven. Met de economische voorspoed en toenemende vraag naar gas, ontstond aan het eind van de jaren negentig een behoefte aan nieuwe bedrijfslocaties die makkelijk in deze behoefte konden voorzien. De Eemshaven had goede toegang tot het Groninger gasnet. De ligging aan zee bracht mogelijkheden voor aanvoer en koelwater. Bovendien was er genoeg ruimte om te bouwen. Stap voor stap, en bedrijf voor bedrijf, ontwikkelde de Eemshaven zich vanaf de jaren negentig als 'energy hub'. De Eemshaven kreeg het imago van 'energiehaven'. De Eemshaven en de haven van Delfzijl voeren sinds eind jaren negentig de gezamenlijke naam Groningen Seaports.

Cruciaal voor de Eemshaven was de ontwikkeling van haar diverse energiemix. De Eemscentrale, die op gas draait, werd in 1996 flink uitgebreid en in 2012 werd de multi-fuelcentrale Magnum in gebruik genomen die kan draaien op kolen, gas en biomassa. Vanwege grondstoffeprijzen en druk vanuit de milieuorganisaties heeft deze in de praktijk enkel op aardgas gedraaid. Drie jaar na Magnum werd ook de Eemshavencentrale in gebruik genomen, die op kolen draait. Naast deze (grotendeels) fossiele centrales groeide ook de productie van groene energie deze eeuw sterk. De grootste bijdrage kwam van de windturbines. De parken op land zijn beeldbepalend, maar vallen qua omvang in het niet bij de verschillende 'offshore' windparken op

de Noordzee. Sinds 2009 speelt de Eemshaven een hoofdrol in de bouw en onderhoud van zulke windparken en bij innovatie in de windsector, bijvoorbeeld met het in 2020 opgerichte Offshore Wind Innovation Centre. In 2016 werd in de Noordzee het Gemini Wind Park gebouwd: destijds één van de grootste offshore windparken ter wereld, waarvan de stroom aan land komt in de Eemshaven. Sinds 2016 zijn er ook grootschalige zonneparken in de havens van Groningen Seaports.

Naast deze directe energiebronnen is de Eemshaven via twee belangrijke hoogspanningskabels verbonden met energiebronnen in het buitenland. De Norned-kabel verbindt Nederland met het Noorse energienet, waardoor energie kan worden geëxporteerd maar ook (uiterst betrouwbare) Noorse waterkrachtstroom geïmporteerd. De COBRA-kabel verbindt Nederland met Denemarken en wordt

STAP VOOR STAP, EN BEDRIJF VOOR BEDRIJF, ONTWIKKELDE DE EEMSHAVEN ZICH VANAF DE JAREN NEGENTIG ALS 'ENERGY HUB'. DE EEMSHAVEN KREEG HET IMAGO VAN 'ENERGIEHAVEN'.

voornamelijk gebruikt om Deense windenergie te importeren. De kabel is zo ontworpen dat er in de toekomst een offshore windpark op kan worden aangesloten. Bovendien heeft de Eemshaven sinds 2022 een zogenaamde LNG-terminal, waar vloeibaar gas geïmporteerd wordt van buiten Europa. Deze internationale verbindingen maken de Eemshaven tot een belangrijke schakel binnen het energiebeleid van de Europese Unie, dat gericht is op het integreren van verschillende elektriciteitsmarkten en het bevorderen van een vrije energiemarkt. De verschillende bronnen en diverse energiemix bevorderen bovendien de leveringszekerheid van elektriciteit, zowel voor de consument als voor bedrijven die zich (willen) vestigen in de Eemshaven.

De komst van clusters

Door de toestroom van uiteenlopende actoren in de energiesector ontwikkelde Noord-Nederland zich in

het begin van deze eeuw tot een uniek toneel voor samenwerking. In 2003 nam dit concrete vorm aan met de oprichting van het samenwerkingscluster Energy Valley: een cluster van bedrijven en kennisinstellingen gericht op de energieactiviteiten in Groningen, Friesland, Drenthe en de kop van Noord-Holland. Het doel van de Energy Valley was het stimuleren van de energieactiviteiten, vanuit de ambitie om een internationale toonaangevende energieregio te worden. Ook in Den Haag werd economische potentie gezien in een concentratie van energieactiviteiten in het Noorden, waarbij Energy Valley een sleutelrol kon spelen.

In 2018 ging de Energy Valley, samen met de Energy Academy Europe en het Energy Delta Institute (opleidingscentra waarachter respectievelijk Groninger kennisinstellingen en gasbedrijven zaten), op in een groter verband: de New Energy Coalition (NEC), waarin 150 partners kennis en ervaring uitwisselen. De aanwezigheid van prominente kennisinstellingen, zoals universiteit en hogescholen, en grote bedrijfsclusters in de sector, zoals gasbedrijven en Groninger Seaports, maakt Noord-Nederland tot een unieke locatie voor een dergelijk samenwerkingsverband. Een product van deze samenwerking is bijvoorbeeld de New Energy Business School, waar studenten leren over de energie-economie. De NEC formuleert haar doel als volgt: 'De energietransitie is noodzakelijk en onvermijdelijk. De klimaatverandering vraagt om nieuwe energiebronnen en -systemen. Met maatschappelijk gedragen oplossingen voor minder emissies, gebaseerd op groene moleculen én elektronen.'

Nieuwe grondstoffen en internationale afspraken

In 2016 werd door de lidstaten van de Europese Unie het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, gericht op het tegengaan van klimaatverandering en daarmee het behoud van een leefbare planeet. Een van de doelen van dit akkoord is een volledig CO₂-vrij elektriciteitssysteem in 2050, waarbij bestaande fossiele energiebronnen worden vervangen door duurzame bronnen zoals wind en zon. Om aan deze afspraken te voldoen zijn innovatie en investeringen in de energiesector cruciaal. Hoewel de Noord-Nederlandse energiesector voor een groot deel gebouwd is op de fossiele economie, heeft het ook de middelen in handen om een belangrijke bijdrage te leveren aan deze transitie.

Daarbij lijkt een belangrijke rol weggelegd voor

waterstof, dat de potentie heeft om fossiele brandstoffen te vervangen als grondstof voor de toekomst. Waterstof wordt nu al gebruikt als brandstof voor bussen in Groningen en Drenthe, maar voor grootschalig (industriële) gebruik zijn meer investeringen nodig. Om waterstof te maken is het belangrijk dat de elektrolyse waarbij waterstof vrijkomt, volledig vergoed wordt. Waterstof biedt grote potentie en vanuit het ministerie van Economische Zaken en Klimaat wordt het Noorden gezien als een belangrijke spil in deze transitie.

Ondanks het feit dat waterstof geen locatiegebonden grondstof is, heeft Noord-Nederland een voorsprong in deze sector vanuit haar fossiele verleden, door de aanwezige kennis en (supply chain-) infrastructuur en het uitgebreide (gas)leidingnet. Waterstof

Kleine windturbine in het Groninger landschap

brengt alle onderdelen van de Noordelijke energie-economie samen: het is een belangrijk thema van de NEC, een belangrijk cluster in de Eemshaven en een belangrijke ambitie van de gasbedrijven. Via grote projecten zoals HEAVENN (waaronder Hydrogen Valley valt) en NorthH2 wordt gewerkt aan de Noordelijke groene waterstofeconomie. Wat bovendien wel een uniek geografisch voordeel van het Noorden is, zijn de aanwezige zoutcavernes. Vanuit Project Hystock wordt er aan gewerkt om daar in te toekomst waterstof op te slaan. Dit kan zorgen voor stabiliteit in de toekomstige energievoorziening, ook wanneer het windstil is en de zon niet schijnt. De cavernes liggen bij Zuidwending, Veendam, en zijn ontstaan zoutwinning voor de chemische industrie.

Waterstof is niet de enige groene innovatie waar Noord-Nederland zich mee bezig houdt. De Eemshaven kent een netwerk van groene energie en ook Friesland mengt zich steeds prominenter in de energiesector. Bijvoorbeeld met 'Windpark Fryslân', het grootste windpark in binnenwater ter wereld. Daarnaast wordt op de Afsluitdijk geëxperimenteerd met een nieuwe vorm van energieopwekking: osmose-energie, afkomstig uit het verschil in zoutconcentratie tussen zout en zoet water.

Noord-Nederland: energie voor de toekomst

De grond vol turf, olie en aardgas maakte van het Noorden een natuurlijke energieregio. Deze onontkoombare locatiegebondenheid van fossiele brandstoffen is door het Noorden aangegrepen om de regio als energiecentrum op de kaart te zetten. Op dit fossiele fundament werd niet alleen een fysieke infrastructuur gebouwd in de vorm van havens en leidingen, maar ook een kennisinfrastructuur van bedrijven en kennisinstellingen, van clusters en samenwerkingen. Deze transitie van grondstoffen naar infrastructuur als centrale kracht, is essentieel met het oog op de grondstoffen en energiedragers

van de toekomst: wind, zon en (groene) waterstof. Deze zijn groen en voor het belangrijkste deel niet locatiegebonden. De ligging aan zee en de ruimte voor wind blijven waardevolle elementen, maar het is het samengaan van infrastructuur, kennis en kunde dat Noord-Nederland echt voorbereidt voor de toekomst. De kracht van het Noorden als energieregio is de kracht die de afgelopen decennia is opgebouwd.

**DE GROND VOL TURF, OLIE EN AARDGAS
MAAKTE VAN HET NOORDEN EEN NATUURLIJKE
ENERGIEREGIO. DEZE ONONTKOOMBARE
LOCATIEGEBONDENHEID VAN FOSSIELE
BRANDSTOFFEN IS DOOR HET NOORDEN
AANGEGREPEN OM DE REGIO ALS
ENERGIECENTRUM OP DE KAART TE ZETTEN.**

INTERVIEW

HANS GOENEN

Lid van de raad van bestuur van Gasunie

De noordelijke energiesector is gebouwd op haar fossiele verleden, maar werkt tegenwoordig hard aan de energietransitie. Hetzelfde geldt voor Gasunie, dat als gastransportbedrijf een hoeksteen is van het (Noord-)Nederlandse energienet; en momenteel werkt aan een transitie tot duurzame energie-infrastructuuronderneming. Hans Coenen, sinds 2023 lid van de Raad van bestuur, is nauw betrokken bij dit traject. Hij ziet hoe het verleden ook kansen biedt voor de toekomst: 'De aardgaswinning vanuit het Groningenveld is gestopt, maar mede door dit verleden is alle infrastructuur is in het Noorden aanwezig, letterlijk en figuurlijk. Pijpleidingen, opslagmogelijkheden in zoutcavernes, de Eemshaven, kennisinstellingen, grote bedrijven, samenwerkingsverbanden zoals de New Energy Coalition: een grote energy community, met vaak korte lijntjes. Daardoor zijn we in het Noorden bij uitstek gepositioneerd om die transitie mogelijk te maken. De basis is al aanwezig.'

De activiteiten van Gasunie zijn heel divers, vertelt Coenen: 'Gasunie is de ondergrondse autosnelweg voor energie, daar ligt twaalfduizend kilometer aan hogedrukpijpleidingen. We faciliteren transport van moleculen: dit waren aardgasmoleculen, maar deze infrastructuur kunnen we grotendeels ombouwen voor waterstofmoleculen. Ook het transport van warmtemoleculen biedt mogelijkheden in het Noorden, vanuit bijvoorbeeld energiecentrales en datacenters in de Eemshaven via dorpen richting de stad Groningen. Daarnaast dragen we bij aan kennisontwikkeling, bijvoorbeeld op het gebied van groengasproductie, werken we aan CO₂-transport en ontwikkelen we importterminals, zoals de LNG-terminal in de Eemshaven.'

'Ik geloof niet in de silver bullit voor de energietransitie. We moeten alle beschikbare technologieën gebruiken om onze doelen te halen. Elektrificatie via zon en

wind is belangrijk, maar dat geldt ook voor duurzame moleculen zoals waterstof. Ook in 2050 zal de helft van de energiemix uit moleculen bestaan, maar dat moeten wel duurzame moleculen worden. De nadruk ligt in het beleid soms te veel op uitsluitend elektrificatie. Mijn

**IK BEN OPTIMISTISCH OVER
DAT DE KLIMAATDOELEN
RICHTING 2030 GEHAALD GAAN
WORDEN.**

oproep richting de politiek: pak beiden parallel aan. Het energiesysteem van de toekomst is een gediversifieerd energiesysteem, met diverse eigen energiebronnen en brede invoerlijnen van energie uit diverse landen. Daarbij moet je zorgvuldig kijken wat je uit die landen kan halen, maar ook wat kan je er kan brengen. Je moet niet een soort nieuw energie-kolonialisme opzetten.'

'Je kant fossiel afbouwen met de stok, maar ik geloof meer in de wortel. Als het aantrekkelijk wordt om te investeren in groene projecten dan komt de afbouw vanzelf. De energietransitie is ook een economische kans. Sinds wij de transitie hebben ingezet naar een duurzaam energie-infrastructuurbedrijf zijn we gegroeid met ruim 850 groene banen; volgend jaar komen daar weer een paar honderd groene banen bij. Ik ben optimistisch over dat de klimaatdoelen richting 2030 gehaald gaan worden. Daarbij speelt ondergrondse CO₂-opslag nog een grote rol, ook daar is Gasunie bij betrokken. 2030 is een sprint, maar 2050 is de marathon, dus we moeten ook kijken naar de situatie daarna. De ontwikkeling van groene elektronen én groene moleculen is daarom cruciaal.'

INTERVIEW

MARIEKE ABBINK-PELLENBARG

Algemeen directeur
New Energy Coalition

De energietransitie is cruciaal, maar ook complex. Dat samenwerking essentieel is om deze transitie goed te doorlopen, weet Marieke Abbink-Pellenbarg, algemeen directeur van de New Energy Coalition, als geen ander: 'Door het Groninger gas zijn er in het Noorden heel veel mensen betrokken geraakt bij de energiesector, van onderhoud tot onderzoek. Daardoor is er veel kennis, kunde en infrastructuur aanwezig die we kunnen gebruiken om dé energieregio blijven, maar dan voor duurzame energie. Met de Eemshaven, Gasunie, Rijksuniversiteit, Hanzehogeschool, chemiesector; waterstofeconomie en samenwerking met Duitsland heeft het Noorden een goede uitgangspositie. Bovendien is hier een drive: wij hebben behoefte aan nieuw economisch perspectief. De regio heeft het zwaar gehad met aardbevingen en door het sluiten van de gaskraan gaan er banen verloren. Energie kan ook energie zijn voor de regio: nieuw trots, nieuwe banen en nieuw economisch perspectief voor onze regio.'

De New Energy Coalition brengt deze brede noordelijke energiesector samen: 'Het samenwerkingsverband is een grote coalitie met 120 partijen, waarvan wij eigenlijk de uitvoeringsorganisatie zijn. Die samenwerking komt voort uit de overtuiging dat je niet alleen vanuit overheid, bedrijven of kennisinstellingen de energietransitie kan bewerkstelligen, maar dat dit echt samen moet. De betrokken partijen vinden elkaar in het versnellen van de energietransitie, maar iedereen heeft een andere rol, een andere ambitie; iets anders om te leren. Wij proberen als stichting het samenwerkingsverband dat bestaat uit al die partijen te laten slagen, door te faciliteren, aan te jagen en nieuwe initiatieven ontplooiën. Iedereen moet op een andere manier om tafel gaan zitten als je samenwerkt. De New Energy Coalition heeft die hele grote tafel waar iedereen kan aanschuiven, ook partijen van buiten de coalitie.'

De energietransitie is ingrijpend; het is van belang om iedereen daarin mee te nemen: 'Participatie is veel belangrijker geworden, dat komt terug in al onze projecten. De waterstofeconomie zegt gemiddelde Groninger bijvoorbeeld niks, dus proberen we concreet

DE ENERGIETRANSITIE IS CRUCIAAL, MAAR OOK COMPLEX.

te laten zien wat waterstof is. Ik rijd zelf bijvoorbeeld in een waterstofauto, niet omdat elke personenauto op waterstof moet rijden, maar om te laten zien dat het écht werkt. Maar participatie is meer dan alleen informeren: het is meedenken, meebeslissen of zelfs mee-investeren. Ik heb echt een verschuiving gezien van technologische innovatie voor de energietransitie naar hernieuwde aandacht voor de mensen die ermee te maken krijgen.'

'Ik denk dat de urgentie van de energietransitie steeds meer wordt ervaren: van moeten naar willen verduurzamen. Ik heb er bovendien vertrouwen in dat wij de energietransitie kunnen doorlopen op een manier die in het Noorden leidt economische perspectief. Dat is ook een persoonlijke drijfveer, ik kom uit Groningen, en ik wil me graag inzetten voor de regio. Ik hoop dat we het aandurven om keuzes te maken waarvan mijn kinderen zeggen: dat hebben ze goed gedaan. Dat voelt als een grote verantwoordelijkheid, maar ik heb er vertrouwen in dat ieders belangen steeds meer gezamenlijke belangen worden.'

Copyright © 2024 NOM

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Onder redactie van:

Wiek van Gemert MA, MSC. & PROF. DR. Marijn Molema.

Met dank aan studenten van de BA-opleiding gescheidenis

Vormgeving en opmaak

B2Design B.V. Groningen

N.V. NOM

Paterswoldseweg 810

9728 BM Groningen

www.nom.nl